

Εισαγωγή στη Νεοελληνική Ιστορία

Ενότητα 7η: Η Ελλάδα του Γεωργίου Α΄

Ελευθερία Μαντά,
Λέκτορας Νεότερης Ελληνικής Ιστορίας
Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

7. Η Ελλάδα του Γεωργίου Α΄

Περιεχόμενα ενότητας

7.1 Η προσάρτηση των Επτανήσων

7.2 Η εξέλιξη του πολιτεύματος

7.3 Η κρίση του Ανατολικού Ζητήματος (1875-1878)

7.4 Το έργο του Τρικούπη (1882-1895)

7.5 Η Εθνική Εταιρεία και ο 'ατυχής' πόλεμος του 1897

7.6 Η περίοδος 1897-1909

Σκοποί ενότητας

Σκοπός της ενότητας είναι να παρουσιάσει στον αναγνώστη την πορεία του ελληνικού κράτους κατά το δεύτερο μισό του 19^{ου} αι., την εξέλιξη του πολιτεύματος, της πολιτικής στο εσωτερικό και το εξωτερικό, την πορεία της οικονομίας και της κοινωνίας.

Λέξεις-κλειδιά ενότητας

Γεώργιος Α΄

Χαρίλαος Τρικούπης

Μεγάλη Ιδέα

Ελληνοτουρκικός Πόλεμος

Ανατολικό Ζήτημα

Επτάνησα

Εθνική Εταιρεία

7.1 Η προσάρτηση των Επτανήσων

Η επιλογή του Γεωργίου Α΄ άνοιξε το δρόμο για την ένωση των Επτανήσων με την Ελλάδα (21-5/2-6-1864).

Λόγοι της παραχώρησης από τη Βρετανία:

- θεωρείται πλέον ότι μια εδαφικά ενισχυμένη Ελλάδα αποτελεί ικανοποιητικό ανάχωμα στη ρωσική επέκταση σε σχέση με την Οθωμανική Αυτοκρατορία
- δεν μπορεί πια να τα διοικήσει λόγω εσωτερικών αναταραχών
- δεν είχαν ουσιαστική σημασία για μια ναυτική δύναμη που ήλεγχε τη Μάλτα

7.2 Η εξέλιξη του πολιτεύματος (1/7)

Η Β' Εθνική Συνέλευση ψήφισε στις 17/29-10-1864 το σύνταγμα που καθιέρωσε τη βασιλευόμενη δημοκρατία.

37 χρόνια μετά την Τροιζήνα επαναβεβαιώθηκε η αρχή της λαϊκής κυριαρχίας: πηγή και φορέας των εξουσιών ήταν ο λαός.

Ο βασιλιάς έχασε τις υπερεξουσίες του, αλλά παρέμεινε ο ανώτατος κληρονομικός άρχων, διατήρησε την εκτελεστική εξουσία και το δικαίωμα διάλυσης της Βουλής, διορισμού και παύσης πρωθυπουργών και υπουργών.

7.2 Η εξέλιξη του πολιτεύματος (2/7)

Το σύνταγμα κατοχύρωνε την καθολική ψηφοφορία για τις βουλευτικές και τις δημοτικές εκλογές: δικαίωμα ψήφου είχαν όλοι οι άνδρες άνω των 21 ετών.

Κατοχυρώνονταν τα δικαιώματα του συνέρχεσθαι και του συνεταιρίζεσθαι.

Το πολίτευμα θα ολοκληρωθεί αργότερα με την αρχή της δεδηλωμένης.

7.2 Η εξέλιξη του πολιτεύματος (3/7)

18/30-10-1863: ο Γεώργιος έφθασε στην Ελλάδα.

Θεωρούνταν ψύχραιμος, ρεαλιστής, γνώστης της θέσης του ως 'τοποτηρητή' της διεθνούς τάξης.

Διεκδικούσε άμεσο πολιτικό ρόλο μέσω της αρμοδιότητάς του να διορίζει και να παύει κυβερνήσεις. Επέλεγε πρωθυπουργούς αρεστούς στο στέμμα, ακόμη κι αν δεν είχαν την κοινοβουλευτική πλειοψηφία, ιδίως όταν ήθελε να εφαρμόσει εξωτερική πολιτική στο πλαίσιο που χάρασαν οι Μεγάλες Δυνάμεις.

7.2 Η εξέλιξη του πολιτεύματος (4/7)

Η πρώτη 15ετία της βασιλευόμενης δημοκρατίας χαρακτηρίστηκε από πολιτική αστάθεια, με συχνές εκλογικές αναμετρήσεις· οι κυβερνήσεις ήταν βραχύβιες, με συνεχείς μετακινήσεις βουλευτών, πράγμα που δημιουργούσε συνεχείς πολιτικές κρίσεις.

Δίπλα στους παλαιούς πολιτικούς σχηματισμούς, διαμορφώνεται μια νέα ομάδα (Κ. Λομβάρδος, Χ. Τρικούπης, Δ. Ράλλης, Π. Καλλιγάς), με κοινή ιδεολογική συντεταγμένη την προάσπιση ενός φιλελεύθερου κοινοβουλευτικού συστήματος, με καθορισμένη τη διάκριση των εξουσιών.

7.2 Η εξέλιξη του πολιτεύματος (5/7)

Η λειτουργία του πολιτεύματος θα έπρεπε να βασίζεται στις εξής αρχές:

- i. σχηματισμό κυβέρνησης από την πλειοψηφία της Βουλής
- ii. επιλογή των υπουργών από τον πρωθυπουργό
- iii. δικομματικό σύστημα, άρα απόρριψη κυβερνήσεων συνεργασίας
- iv. απόλυτη προσαρμογή της βασιλείας στις συνταγματικές επιταγές

7.2 Η εξέλιξη του πολιτεύματος (6/7)

Αφετηρία των εξελίξεων που κατέληξαν στην εφαρμογή αλλαγών ήταν οι εκλογές της 22-6-1874, που χαρακτηρίστηκαν από βία και νοθεία.

Αποκορύφωμα της αντιπαράθεσης υπήρξε το άρθρο του Χ. Τρικούπη «Τις πταίει;» (εφημ. *Καιροί*, 29-6-1874), όπου ασκούσαν δριμύτατη κριτική στα πολιτικά πράγματα της Ελλάδας και στιγματιζόταν η βασιλική αυθαιρεσία, αφού η χώρα κυβερνιόταν ως απόλυτη μοναρχία.

7.2 Η εξέλιξη του πολιτεύματος (7/7)

Καθώς η χώρα βυθίστηκε σε παρατεταμένη κυβερνητική κρίση, ο Γεώργιος Α΄ κάλεσε τον Τρικούπη να αναλάβει τον σχηματισμό μεταβατικής κυβέρνησης για την προετοιμασία ελεύθερων εκλογών.

Τις εκλογές, που διεξάχθηκαν στις 18/21-7-1875, κέρδισε ο πολιτικός αντίπαλος του Τρικούπη Αλ. Κουμουνδούρος. Στο λόγο του θρόνου, που εκφωνήθηκε στις 23-8-1875 με την ευκαιρία της έναρξης των εργασιών της νέας Βουλής, ο βασιλιάς διακήρυξε την πρόθεσή του να εφαρμόσει στο μέλλον την 'αρχή της δεδηλωμένης'.

7.3 Η κρίση του Ανατολικού Ζητήματος (1875-1878) (1/9)

Αρχή: Το καλοκαίρι του 1875 με εξέγερση στην Ερζεγοβίνη.

Η αναστάτωση στα Βαλκάνια προκάλεσε έντονη κινητικότητα στο ελληνικό βασίλειο, καθώς το ενδεχόμενο διαμελισμού της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και της επικείμενης διανομής των εδαφών της ξεσήκωνε τους Έλληνες. Λιγότερο η κυβέρνηση του Αλ. Κουμουνδούρου και περισσότερο ο Τρικούπης ευνοούσαν μια συγκρατημένη πολιτική 'σώφρονος αναμονής'.

7.3 Η κρίση του Ανατολικού Ζητήματος (1875-1878) (2/9)

Μετά την έκρηξη του ρωσοτουρκικού πολέμου (άνοιξη 1877), σχηματίστηκε κυβέρνηση εθνικής ενότητας υπό τον γηραιό Κ. Κανάρη. Οι πρώτες ρωσικές νίκες έφεραν την Ελλάδα σε δύσκολη θέση: η οικουμενική κυβέρνηση και ο βασιλιάς ήταν υπέρ της μη άμεσης εμπλοκής, ενάντια στους οπαδούς του αλυτρωτισμού. Προκρίθηκε μόνο η απόφαση για στρατιωτική προετοιμασία.

Υπέρ των αλυτρωτικών κινήσεων τάσσονταν μυστικές πατριωτικές εταιρείες (Εθνική Άμυνα, Αδελφότης, Φεραίος), αξιωματικοί, δημόσια πρόσωπα που επηρέαζαν την κοινή γνώμη.

7.3 Η κρίση του Ανατολικού Ζητήματος (1875-1878) (3/9)

Σταδιακά η κυβέρνηση και περισσότερο ο βασιλιάς, φοβούμενος ότι η διογκούμενη λαϊκή αντίδραση θα είχε επιπτώσεις για το μέλλον του, παρασύρθηκαν στην άποψη ότι οι αλυτρωτικές εξεγέρσεις, αν και καταδικασμένες, θα λειτουργούσαν ως υπενθύμιση του ελληνικού ζητήματος.

Σύμφωνα με το πρόγραμμα της ενεργείας, ο ελληνικός στρατός θα εισέβαλλε στη Θεσσαλία για την προστασία των ελληνικών πληθυσμών, αφού θα είχαν ήδη προηγηθεί τοπικές αλυτρωτικές εξεγέρσεις. Η είσοδος πραγματοποιήθηκε στις 21-1-1878, χωρίς την κήρυξη πολέμου.

7.3 Η κρίση του Ανατολικού Ζητήματος (1875-1878) (4/9)

Το σχέδιο όμως δεν πήγε όπως έπρεπε: στις αρχές Φεβρουαρίου 1878 ο ρωσοτουρκικός πόλεμος έλαβε τέλος με την ανακωχή της Αδριανούπολης, αφήνοντας την ελληνική κυβέρνηση εκτεθειμένη.

Σε τρεις ημέρες (25-1/6-2-1878) ο ελληνικός στρατός διατάχθηκε να εγκαταλείψει τη Θεσσαλία.

7.3 Η κρίση του Ανατολικού Ζητήματος (1875-1878) (5/9)

7.3.1 Συνθήκη του Αγίου Στεφάνου (19-2/3-3-1878)

Υπογράφηκε μεταξύ Ρωσίας και Οθωμανικής Αυτοκρατορίας.

Το κυριότερο σημείο της ήταν η δημιουργία της Μεγάλης Βουλγαρίας (που θα περιλάμβανε τη Μακεδονία και τη δυτική Θράκη ως την Ξάνθη, ενώ θα έμεναν εκτός Θεσσαλονίκη, Χαλκιδική, τμήμα της δυτικής και η ανατολική Θράκη).

Στην Ελλάδα οι όροι της συνθήκης προκάλεσαν οργή και ανησυχία για το μέλλον.

7.3 Η κρίση του Ανατολικού Ζητήματος (1875-1878) (6/9)

7.3.2 Συνέδριο του Βερολίνου (13-6 ως 13-7-1878)

Η Συνθήκη του Βερολίνου προέβλεπε αναθεώρηση των συνόρων της Μεγάλης Βουλγαρίας (χωρισμός σε Βουλγαρική Ηγεμονία και Ανατολική Ρωμυλία), η Μακεδονία και η Θράκη θα παρέμεναν στην Οθωμανική Αυτοκρατορία, εκχώρηση της Κύπρου στην Αγγλία.

7.3 Η κρίση του Ανατολικού Ζητήματος (1875-1878) (7/9)

Η Ελλάδα δεν συμμετείχε στις εργασίες του Συνεδρίου, της επιτράπηκε όμως να εκθέσει τις διεκδικήσεις της (Θεσσαλία, Ήπειρος, Κρήτη, αυτονόμηση των υπόλοιπων περιοχών ελληνικού ενδιαφέροντος). Τελικά, στις 1/13-7-1878 εγκρίθηκε η παραχώρηση της Θεσσαλίας και μέρους της Ηπείρου στην Ελλάδα (με το 13ο πρωτόκολλο). Αυτό όμως θα γινόταν μετά από απευθείας ελληνοτουρκική συνεννόηση. Σε περίπτωση που τα δύο μέρη αδυνατούσαν να συμφωνήσουν, οι Δυνάμεις θα μεσολαβούσαν για να διευκολύνουν τις διαπραγματεύσεις. Τέλος, η Κρήτη παρέμενε υπό την κυριαρχία του σουλτάνου.

7.3 Η κρίση του Ανατολικού Ζητήματος (1875-1878) (8/9)

Η Οθωμανική Αυτοκρατορία δεν ήταν διατεθειμένη να συμμορφωθεί με τους όρους της συνθήκης και ανέβαλλε τις συζητήσεις επ' αόριστον, με αποτέλεσμα η Ελλάδα να κηρύξει επιστράτευση (24-7-1880). Η Πύλη απάντησε με συγκέντρωση στρατού. Η κατάσταση ανάγκασε τις Μεγάλες Δυνάμεις να παρέμβουν.

7.3 Η κρίση του Ανατολικού Ζητήματος (1875-1878) (9/9)

12/24-5-1881: Οθωμανική Αυτοκρατορία και Μεγάλες Δυνάμεις συμφώνησαν στα νέα χερσαία σύνορα. Στην Ελλάδα περιερχόταν το μεγαλύτερο μέρος της Θεσσαλίας ως τον Πλαταμώνα (εκτός της Ελασσόνας) και μικρό τμήμα της Ηπείρου, στην Άρτα.

20-6/2-7-1881: Υπογράφηκε σχετική συμφωνία μεταξύ Ελλάδας και Οθωμανικής Αυτοκρατορίας.

Η προσάρτηση αύξησε την έκταση του ελληνικού κράτους κατά 26,7% και του πληθυσμού κατά 18%.

7.4 Το έργο του Τρικούπη (1882-1895) (1/5)

Η περίοδος 1881-95 ήταν αμιγής περίοδος δικομματισμού· χαρακτηρίστηκε από κυβερνητική σταθερότητα, οι κοινοβουλευτικές ομάδες αποδείχθηκαν πιο σταθερές σε σχέση με το παρελθόν και το φαινόμενο μετακίνησης βουλευτών περιορίστηκε. Μειώθηκαν οι παρεμβάσεις του στέμματος στην πολιτική σκηνή και βελτιώθηκαν οι συνθήκες διεξαγωγής των εκλογών.

7.4 Το έργο του Τρικούπη (1882-1895) (2/5)

Ο Τρικούπης, οπαδός του κοινοβουλευτισμού, διατέλεσε 7 φορές πρωθυπουργός.

Στις μακροβιότερες κυβερνήσεις του (1882-85 & 1886-90) ανέπτυξε το μεταρρυθμιστικό του έργο, προσπαθώντας να αναδιοργανώσει και να εκσυγχρονίσει το κράτος, να δημιουργήσει τις προϋποθέσεις για την ανάπτυξη οικονομικής δραστηριότητας, να στηρίξει τα πρώτα βήματα εκβιομηχάνισης, να βελτιώσει τον δημόσιο βίο και τις ένοπλες δυνάμεις της χώρας.

7.4 Το έργο του Τρικούπη (1882-1895) (3/5)

Θεωρούσε την εσωτερική ανασυγκρότηση προϋπόθεση για την εθνική ολοκλήρωση και ήταν αντίθετος με τις επεκτατικές περιπέτειες που προωθούσαν οι αντίπαλοί του.

Ο Χ. Τρικούπης έχει συνδέσει το όνομά του με τα *μεγάλα τεχνικά έργα* που άλλαξαν το τοπίο της Ελλάδας και δημιούργησαν παραγωγικές υποδομές: ανάπτυξη του σιδηροδρομικού δικτύου, κατασκευή εθνικών και επαρχιακών δρόμων, αποξήρανση της Κωπαΐδας, διάνοιξη του ισθμού της Κορίνθου, επέκταση των δικτύων τηλεγραφείων και ταχυδρομείων, καθώς και λιμενικά έργα.

7.4 Το έργο του Τρικούπη (1882-1895) (4/5)

Ο προγραμματισμός του όμως ήταν δαπανηρός, τα δημόσια έργα απορροφούσαν το μεγαλύτερο μέρος των κρατικών εσόδων. Με δεδομένη τη στενότητα πόρων, κατέφυγε στον εξωτερικό δανεισμό. Επήλθε έτσι υπερβολική επιβάρυνση της χώρας, που συνεπαγόταν και αύξηση της φορολογίας με έμμεσους φόρους, που ήταν άδικοι και αναποτελεσματικοί.

Το 1893 η οικονομία βρισκόταν σε ύφεση εξαιτίας και της σταφιδικής κρίσης. Το 1892 ο Τρικούπης είχε προσπαθήσει μάταια να συνάψει νέο δάνειο για την αποπληρωμή των παλιών.

7.4 Το έργο του Τρικούπη (1882-1895) (5/5)

Στις 10-12-1893 ψηφίστηκε ο νόμος «Περί προσωρινού κανονισμού της υπηρεσίας δημοσίου χρέους», που κήρυξε πρακτικά την Ελλάδα σε πτώχευση.

Τα αποτελέσματα άρχισαν γρήγορα να φαίνονται σε όλους τους τομείς της οικονομικής δραστηριότητας: οι εμπορικές συναλλαγές κλονίστηκαν, κρίση ξέσπασε στη βιομηχανία, οι τιμές των προϊόντων πρώτης ανάγκης αυξήθηκαν και το βιοτικό επίπεδο του λαού χειροτέρεψε. Τα γεγονότα οδήγησαν σε παραίτηση της κυβέρνησης Τρικούπη, στις 10-1-1895.

7.5 Η Εθνική Εταιρεία και ο ‘ατυχής’ πόλεμος του 1897 (1/7)

Ίδρυση της Εταιρείας, 1894.

Στρατιωτική οργάνωση, με στόχο να ‘σώσει’ την τιμή του στρατού και του έθνους, να ενισχύσει το εθνικό φρόνημα και να προωθήσει την απελευθέρωση των αλύτρωτων Ελλήνων.

Πολιτική της: Η έξαψη των πατριωτικών αισθημάτων μέσω του τύπου· αμφισβήτηση της ικανότητας της κυβέρνησης να προωθήσει τα εθνικά συμφέροντα· συλλογή χρημάτων για την οργάνωση ανταρτικών σωμάτων· υποκίνηση αλυτρωτικών εξεγέρσεων.

7.5 Η Εθνική Εταιρεία και ο 'ατυχής' πόλεμος του 1897 (2/7)

Αφορμή του πολέμου: Η κρητική εξέγερση (1896).

Καθώς η ανώμαλη κατάσταση στην Κρήτη διαρκούσε, στην Ελλάδα πολλά στελέχη του στρατού και της Εταιρείας φιλοδοξούσαν να ξεκινήσουν έναν πόλεμο δρώντας ακόμη και ανεξάρτητα από την κυβερνητική πολιτική, αν αυτή δεν ανταποκρινόταν στον αλυτρωτικό ενθουσιασμό της κοινής γνώμης.

Η ελληνική επιστράτευση ξεκίνησε κλιμακωτά, από τις 13 Φεβρουαρίου ως τις 20 Μαρτίου 1897. Το αποτέλεσμα ήταν η συνεχής ροή ανοργάνωτων ομάδων προς τη μεθοριακή γραμμή, συχνά χωρίς

7.5 Η Εθνική Εταιρεία και ο ‘ατυχής’ πόλεμος του 1897 (3/7)

στολές, ανάμικτες με ομάδες εθελοντών. Ο διάδοχος Κωνσταντίνος, που είχε ονομαστεί αρχηγός του στρατού Θεσσαλίας, αναχώρησε στις 15/27 Μαρτίου για το στρατηγείο στη Λάρισα. Μια ημέρα νωρίτερα ομάδες ατάκτων οργανωμένες από την Εθνική Εταιρεία πέρασαν τα σύνορα και άρχισαν τις ενέργειες στη Μακεδονία.

Οι Δυνάμεις προειδοποίησαν Αθήνα και Κωνσταντινούπολη (25-3/6-4-1897) ότι δεν επρόκειτο να έχουν όφελος από τυχόν έναρξη των εχθροπραξιών.

7.5 Η Εθνική Εταιρεία και ο ‘ατυχής’ πόλεμος του 1897 (4/7)

Μετά τις πρώτες εχθροπραξίες, η Υψηλή Πύλη κήρυξε τον πόλεμο στην Ελλάδα (5/17-4-1897) και ο οθωμανικός στρατός εισέβαλε στη Θεσσαλία. Το μέτωπο κατέρρευσε μετά από μάχη λίγων ωρών και τα ελληνικά στρατιωτικά σώματα, υποδεέστερα σε οργάνωση και εξοπλισμό από τα οθωμανικά, τράπηκαν σε άτακτη φυγή.

Οι Οθωμανοί με επίθεση που ξεκίνησε στις 5 Μαΐου κατέλαβαν και λεηλάτησαν τη Λαμία. Στο μεταξύ η κυβέρνηση Δηλιγιάννη αντικαταστάθηκε από τον βασιλιά και σχηματίστηκε νέα υπό τον Δ. Ράλλη.

7.5 Η Εθνική Εταιρεία και ο 'ατυχής' πόλεμος του 1897 (5/7)

Με τους Οθωμανούς προ των πυλών, η νέα κυβέρνηση ζήτησε την παρέμβαση των Δυνάμεων· ο τσάρος Νικόλαος Β΄ και η βασίλισσα Βικτωρία ήταν αποφασισμένοι να μην επιτρέψουν τη συντριβή της Ελλάδας. Η παρέμβασή τους οδήγησε σε κατάπαυση των εχθροπραξιών (7/19-5-1897), ώστε να ξεκινήσει η διαδικασία της ανακωχής.

Η Πύλη, με την υποστήριξη της Γερμανίας, διεκδικούσε επιστροφή των συνόρων στα όρια του 1878, μεγάλη αποζημίωση, άνοιγμα των λιμανιών Πρέβεζας και Βόλου και απευθείας διαπραγματεύσεις με την Ελλάδα χωρίς τη μεσολάβηση των Δυνάμεων.

7.5 Η Εθνική Εταιρεία και ο ‘ατυχής’ πόλεμος του 1897 (6/7)

Με παρέμβαση Αγγλίας και Ρωσίας υπογράφηκε προκαταρκτική συμφωνία (Σεπτέμβριος 1897) που προέβλεπε τη μη αλλαγή των συνόρων· μόνο μια μικρή λωρίδα εδάφους παραχωρήθηκε στην Οθωμανική Αυτοκρατορία.

Η Ελλάδα υποχρεώθηκε να καταβάλει αποζημίωση 4 εκατ. τουρκικές λίρες.

Η οριστική συνθήκη ειρήνης υπογράφηκε στην Κωνσταντινούπολη, 22-11/4-12-1897. Η Θεσσαλία εκκενώθηκε τον Μάιο 1898, μετά τη χάραξη της νέας οριοθετικής γραμμής.

7.5 Η Εθνική Εταιρεία και ο ‘ατυχής’ πόλεμος του 1897 (7/7)

Η βαρύτερη κληρονομιά της ήττας της Ελλάδας στον πόλεμο του 1897 ήταν η επιβολή διεθνούς ελέγχου στα δημοσιονομικά της χώρας. Για τον σκοπό αυτό συστάθηκε η Διεθνής Επιτροπή Ελέγχου (ΔΕΕ) και άρχισε να λειτουργεί στις 28-4-1898.

Έργο της ήταν η παρακράτηση εσόδων προς αποπληρωμή των χρεών, όπως τα έσοδα των μονοπωλίων, τα τέλη χαρτοσήμου, τα έσοδα των τελωνείων του Πειραιά, η φορολογία του καπνού κ.λπ., και η διαχείριση των φόρων με όρους ευνοϊκούς για τους δανειστές.

7.6 Η περίοδος 1897-1909 (1/2)

Η ήττα του 1897 προκάλεσε κρίση και οξύτατη δημόσια αντιπαράθεση με κύριο θέμα την απόδοση ευθυνών για τον πόλεμο και την ήττα. Όσοι αντιτίθεντο στις μοναρχικές ιδέες θεώρησαν το στέμμα ως υπεύθυνο της ήττας.

Η πολιτική ζωή χαρακτηρίστηκε από αστάθεια, με συχνές αλλαγές κυβερνήσεων και πληθώρα εκλογικών αναμετρήσεων. Τα κόμματα δεν διέθεταν σφιχτή δομή ούτε κομματική πειθαρχία, αδυνατούσαν να προτείνουν μακροπρόθεσμα προγράμματα και παρασύρονταν σε δημαγωγικές υποσχέσεις.

7.6 Η περίοδος 1897-1909 (2/2)

Εξαίρεση αποτέλεσαν οι κυβερνήσεις Γεώρ. Θεοτόκη (1899-01 και 1906-09), ο οποίος στηριζόταν από τις πολιτικές δυνάμεις που είχαν αναδείξει τον Τρικούπη κατά την προηγούμενη δεκαετία.

Στις αρχές του 20^{ου} αι. βρέθηκε αντιμέτωπος με αλλαγή του διεθνούς σκηνικού και νέες προκλήσεις (εξελίξεις στο Κρητικό Ζήτημα και Μακεδονικός Αγώνας). Σύνθημα έγινε η άσκηση ανεξάρτητης και αποτελεσματικής εθνικής πολιτικής.

Βιβλιογραφία (1/2)

- Αρώνη-Τσίχλη Κ.-Τρίχα Λ., *Ο Χαρίλαος Τρικούπης και η εποχή του: Πολιτικές επιδιώξεις και κοινωνικές συνθήκες*, Παπαζήσης, Αθήνα 2000.
- Δερτιλής Γ.Β., *Ελληνική οικονομία (1830-1910) και βιομηχανική επανάσταση*, Σάκκουλας, Θεσσαλονίκη 1985.
- Πετμεζάς Σ.Δ., *Η ελληνική αγροτική οικονομία κατά τον 19ο αιώνα: η περιφερειακή διάσταση*, Πανεπιστημιακές εκδόσεις Κρήτης 2009.

Βιβλιογραφία (2/2)

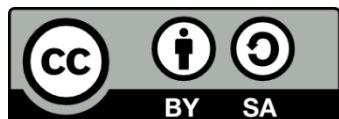
- Τζόκας Σπ., *Ο Χαρίλαος Τρικούπης και η συγκρότηση του Νεοελληνικού Κράτους – Οδοιπορικό στον 19ο αιώνα*, Θεμέλιο, Αθήνα 1997.
- Τσαούσης Δ.Γ., *Όψεις της ελληνικής κοινωνίας του 19ου αιώνα*, Εστία, Αθήνα 1984.

Τέλος Ενότητας

Επεξεργασία: Στυλιανή Καλτσογιάννη
Θεσσαλονίκη, 10/09/2015

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ